

INTRODUCCIÓ:

UN AVÍS D'ESTIUENCA NOCTURNITAT

La casualitat va voler que, aquell matí del 4 d'agost de 2007, Mariano Suñer comprés, per error, un exemplar de l'edició de Castelló del diari valencià que la seva mare li havia encarregat. En fullejar-ne les pàgines, va llegir una notícia que el va trasbalsar. Dos dies abans, el *Butlletí Oficial de l'Estat* (BOE) havia publicat l'anunci oficial de la subdelegació del govern espanyol a Castelló que sotmetia a informació pública la concessió a Escal UGS per a l'explotació d'un magatzem de gas natural submarí «davant la costa de Castelló» i en declarava la utilitat pública. La planta terrestre d'aquest projecte, segons va poder constatar a partir de la peça periodística, estava situada just a la seva finca del terme de Vinaròs, tocant a la desembocadura del riu Sénia.

Ell n'era el principal expropiat. Sense pensar-s'ho dos cops, ni perdre temps a buscar interpretacions més o menys lògiques a la seva incredulitat, va agafar el cotxe i va conduir fins a palplantar-se, aquell mateix matí, a les dependències del govern espanyol a Castelló. Tot el que hi va aconseguir, segons recorda, va ser un parell de fulls amb la desena de permisos i autoritzacions que l'empresa promotora sol·licitava a l'administració estatal per un reservori que li havia de permetre entaforar el gas al subsòl marí, vint-i-dos quilòmetres davant la costa de Vinaròs i Alcanar, a tocar del delta de l'Ebre.

Lluny de convertir-se en una anècdota aïllada sobre el procés que a partir d'aquell moment s'obria, la història de Suñer reflecteix de forma retroactivament premonitòria tot allò que el pas del temps ha acabat corroborant. Amb l'agreujaent de la nocturnitat i traïdoria que directament pressuposa la publicació d'un anunci d'aquesta magnitud els primers dies d'agost, un mes a la pràctica totalment inhàbil des del punt de vista administratiu, començava el turbulent periple final, administratiu i executiu, d'un projecte que l'evidència dels fets posteriors, i particularment l'alarma creada per l'episodi sísmic, ha acabat desemmascarant com un cúmul de despropòsits, fruit d'un intricat joc d'interessos. Tot plegat, ben aïllat de l'escrutini públic per un mur de silenci gairebé infranquejable que els principals actors de l'obra han aixecat al

voltant d'un procés: seguint la seva habitual política d'apagada informativa i absoluta manca de transparència, tant l'empresa promotora, Escal UGS, com el Ministeri d'Indústria, s'han negat de forma expressa a col·laborar en l'elaboració d'aquest llibre i a respondre cap pregunta.

En un país ple de multimilionaris i faraònics nyaps a càrrec de l'erari —siguin les desertes autopistes radials de Madrid, els trens d'alta velocitat amb destinació al no-res o els aeroports sense avions—, on el religiós seguiment de l'anomenada «cultura del *pelotazo*» ha esdevingut el culte majoritari, l'emergència del Castor i els moviments sísmics des del fons del mar en un moment de profunda crisi econòmica i social ajuden a disparar la frustració popular fins a límits insospitats. Beneït políticament pel poder bipartidista estatal, patrocinat per alguns dels més alts representants de la intocable casta empresarial i financera espanyola, sempre amatent a caure sobre el botí econòmic públic com un rapinyaire sobre la seva presa, el projecte torna a posar en evidència les vergonyes d'una nefasta planificació, control i gestió de les infraestructures. Tot ben travat argumentalment amb el pretext deliberadament pervers d'una teòrica superioritat en l'eficiència de la gestió.

Per a una gran majoria dels habitants de les Terres de l'Ebre i del Baix Maestrat la imatge del Castor ha quedat ja gravada no només com la d'un gran negoci espuri que irromp en temps d'emergència social i econòmica, sinó com la d'una nova amenaça que els ha sacsejat les cases i amenaça de desdibuixar-los el paisatge vital, amb uns cinc-cents setanta terratrèmols comptabilitzats per l'Institut Geogràfic Nacional a partir del 5 de setembre de 2013 —inclosos dos de 4,1 i un de 4,2 en l'escala de Richter les primeres nits i matinades d'octubre. Un territori habituat, en més o menys mesura, a haver de conviure amb agressives amenaces que periòdicament qüestionen la seva subsistència: centrals i cementiris nuclears, magatzems i abocaments de porqueria diversa, transvasaments de rius o canals, *fracking*, plataformes i prospeccions petrolieres o la proliferació indiscriminada de plantes energètiques a la terra i al mar. Paradoxalment, els terratrèmols han acabat tenint, fins a cert punt, la «virtut» de convertir-se en uns catalitzadors capaços de remoure les consciències de molts ciutadans a banda i banda del riu Sénia que coincideixen en l'objectiu de paraitzar-lo i desmantellar-lo, després de comprovar com la seva integritat física i la del seu paisatge vital es convertien en moneda de canvi d'un negoci blindat.

Però abans d'aquell mes d'agost de 2007, un moment administratiu clau per a la història posterior del magatzem de gas i que marca la gènesi del moviment social d'oposició al projecte, a les Terres de l'Ebre i el Baix Maestrat molt pocs coneixien encara l'abast real que podia tenir allò que uns inversors canadencs havien anomenat Castor, en homenatge al rosegador que habita els frondosos boscos del país nord-americà. La notícia, que Suñer va començar a escampar de seguida com la pólvora entre coneguts, empresaris d'hostaleria i administració local, va deixar completament perplexos, en especial, els veïns d'Alcanar. N'hi havia per a això i per a molt més: la planta terrestre i les seves xemeneies escopint fum quedarien a un cop de pedra del nucli urbà, a poc més d'un quilòmetre i mig, trencant la visió de l'horitzó marí però, sobretot, amenaçant el desenvolupament de l'economia turística i agrària local amb un quadre de complex industrial. Això sí, havia estat maliciosament ubicada al límit del veí terme municipal de Vinaròs —just a la frontera administrativa entre Catalunya i el País Valencià, ciutat que se'n beneficiaria fiscalment. La llavor d'un conflicte inevitable.

I vet aquí, doncs, que l'anunci estival del BOE començava a posar llum, amb cert nivell de detall, sobre les noves formes de negoci que, amb la necessària connivència de la classe política valenciana i estatal, impulsaven destacats prohoms d'aquesta oligarquia espanyola, decidits a diversificar les fonts de negoci després d'inflar la bombolla del totxo fins a fer-la esclatar. Ara també posaven rumb cap a la costa de les Terres de l'Ebre i el Baix Maestrat, capitanejant el magatzem de gas submarí beneït i blindat pel poder polític estatal —tant del PSOE com del PP. El Castor no era, però, ni de bon tros, un tipus de negoci nou. La idea feia lustres que es gestava, emparada en l'opacitat habitual de les converses entre representants governamentals i corporatius que requereixen les operacions de pretesa gran volada. Va ser, de fet, a finals de setembre de 1996, quan el llavors ministre d'Indústria del govern del PP, Josep Piqué, signava el primer permís en favor de la sucursal espanyola de l'empresa España Canada Resources Inc, concretament, per estudiar l'aprofitament de l'antic jaciment petroler Amposta, que la multinacional Shell havia explotat entre 1973 i 1989. Sobre el paper era una autorització d'«investigació d'hidrocarburs»: en cap cas feia esment a la possibilitat d'un magatzem de gas.